

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 20529/2023
04.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић, Зорице Булајић, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Милан Кубат, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, Привредни суд у Београду, чији је законски заступник Државно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 117/2023 од 16.03.2023. године, у седници већа одржаној дана 04.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гжрр1 117/2023 од 16.03.2023. године, као изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гжрр1 117/2023 од 16.03.2023. године и пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 199/2022 од 01.11.2022. године у делу који се односи на обрачунату камату у износу од 20.047,00 динара, као и у делу којим је одлучено о трошковима поступка и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење у укинutom делу.

У преосталом делу ревизија тужене се **ОДБИЈА**, као неоснована.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду Прр1 199/2022 од 01.11.2022. године, усвојен је тужбени захтев тужиле, па је обавезана тужена да тужилци исплати износ од 58.162,13 динара са законском затезном каматом од 18.04.2022. године па до коначне исплате (став први изреке); одбијен је тужбени захтев тужиле у делу којим је тражила да се обавезе тужена да тужилци исплати на досуђени износ из става првог изреке пресуде законску затезну камату од 22.09.2015. године до 18.04.2022. године, као неоснован (став други изреке); обавезана је тужена да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од 19.500,00 динара са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гжрр1 117/2023 од 16.03.2023. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду Прр1 199/2022 од 01.11.2022. године. Одбијен је као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене, ради уједначавања судске праксе по питању правног дејства одлуке Уставног суда на поступке извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужене делимично основана.

У поступку доношења побијане пресуде нема битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према до сада утврђеном чињеничном стању, решењем Привредног апелационог суда у Београду Рж Ст 4334/21 од 23.08.2021. године, усвојена је жалба предлагача и преиначено решење Привредног суда у Београду Р4 Ст 2029/2021 од 01.06.2021. године, тако што је утврђено да предлагачу АА из ... је повређено право на суђење у разумном року у стечајном поступку који се пред Привредним судом у Београду води под бројем Ст 125/2018 и наложено стечајном судији да у року од 4 месеца од дана пријема решења предузме све потребне мере и радње у циљу окончања стечајног поступка и да о предузетим радњама обавести председника Привредног суда у Београду у року од 30 дана од дана предузимања радње. У образложењу решења наведено да је стечајни поступак покренут решењем Привредног суда у Београду Ст 251/2015 од 22.09.2015. године, да је решење о банкротству донето 29.12.2015. године. Решењем Ст 251/2018 од 14.05.2018. године обустављен је стечајни поступак над дужником, а настављен над стечајном масом „ИМТ“ ад у стечају под пословним бројем Ст бр. 125/2018. Када су се за то стекли услови, стечајни управник је приступио продаји стечајног дужника као правног лица, али и покретних ствари стечајног дужника; још увек није било деобе јер претежни део имовине није уновчен, а средства која су преостала од продаје стечајног дужника као правног лица нису довољна да се приступи деоби. Из изјашњења стечајног управника Агенције за лиценцирање стечајног управника од 27.06.2022. године, утврђено је да је тужили по пријави број .. признато стечајно потраживање у укупном износу од 58.162,13 динара и то на име главног дуга у износу од 38.115,13 динара и на име камате у износу од 20.047,00 динара, а оспорено је у укупном износу 78.587,87 динара и то на име главног дуга у износу од 78.587,87 динара, све у трећем исплатном реду. У стечајном поступку није било исплата поверилаца до дана изјашњења из разлога што је нацрт за главну деобу истакнут

на огласној табели IV већа Привредног суда у Београду дана 02.06.2022. године и није постао правноснажан до дана изјашњења. Потраживање поверилаца односи се на неисплаћене зараде и друга потраживања по основу рада за период октобар 1998. – јун 1999. године и за период јул 1999. – децембар 2000. године, сагласно уговору о поравнању са правним претходником стечајног дужника из 2007. године. У тренутку настанка потраживања предузеће је било организовано као акционарско друштво у мешовитој својини и то учешћем друштвеног капитала у износу од 94.051% и акцијског капитала у износу од 5.499%.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања побијаном пресудом усвојен је тужбени захтев тужиље у целости са закључком да тужена одговара за штету коју је претрпела тужиља као бивши запослени код стечајног дужника – привредног друштва са већинским друштвеним, односно државним капиталом, неизвршењем правноснажне судске одлуке којом је досуђено новчано потраживање из радног односа односно у стечају утврђеног потраживања, обзиром да јој је у том поступку утврђена повреда права на суђење у разумном року.

Нижестепени судови су о праву тужиље на накнаду имовинске штете, узроковане повредом права на суђење у разумном року и одговорности тужене за тако насталу штету одлучили правилном применом члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ број 40/15).

Наиме, тужена одговара за штету када тужиља, бивши запослени код стечајног дужника – привредног друштва са већинским друштвеним, односно државним капиталом без своје кривице није наплатила своје новчано потраживање из радног односа, а правноснажним решењем је утврђено да јој је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. Утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужиља је стекла право да захтева од тужене накнаду имовинске штете у висини ненаплаћеног потраживања признатог у стечајном поступку у утврђеном износу на име главног дуга у висини од 38.115,13 динара. Исплатом накнаде штете тужена ступа у стечајни поступак на место тужиље и у том поступку може наплатити своје потраживање у висини исплаћене накнаде имовинске штете.

Међутим, основани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права при одређивању висине штете, у делу одлуке о камати која чини део главног захтева, а на који ревизијски разлог овај суд пази по службеној дужности на основу члана 408. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, а на основу изјашњења стечајног управника Агенције за лиценцирање стечајног управника од 27.06.2022. године утврђено је да је тужиљи по пријави број .. признато стечајно потраживање у укупном износу од 58.162,13 динара и то на име главног дуга у износу од 38.115,13 динара и на име камате у износу од 20.047,00 динара, а оспорено је у укупном износу од 78.587,87 динара и то на име главног дуга у износу од 78.587,87 динара, све у трећем исплатном реду. Стечајни управник се није изјаснио да ли је обрачун законске затезне камате извршен применом одредбе члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01), важећег у време настанка потраживања, а којом је било прописано да се обрачун дуга увећаног за

затезну камату врши тако да се фиксна стопа од 0,5% множи износом главног дуга увећаног за камату по стопи из члана 2. тачка 1. тог Закона, применом конформне методе или је обрачун затезне камате извршен применом пропорционалне методе (прост интересни рачун).

Одлуком Уставног суда Иуз 82/2009 од 12.07.2012. године (објављене у „Службеном гласнику Републике Србије број 73 од 27.07.2012. године) утврђено је да одредба члана 3. став 1. Закона о висини стопе затезне камате („Службени лист СРЈ“ број 9/01) у делу који гласи: „применом конформне методе“ није у сагласности са Уставом.

У конкретном случају првостепени суд је усвојио тужбени захтев и обавезао тужену да тужиљи исплати на име накнаде штете износ од 58.162,13 динара утврђен по пријави број .. као признато стечајно потраживање.

Одредбом члана 60. став 3. Закона о Уставом суду („Службени гласник Републике Србије“ број 109/07, 99/11, 18/13 – УС, 40/15 и 103/15) прописано је да се извршење правноснажних појединачних аката донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се. У конкретној ситуацији Уставни суд није одредио начин отклањања последица насталих применом неуставне одредбе о начину обрачуна затезне камате применом конформне методе.

Према правном ставу Врховног касационог суда о спровођењу извршења на основу извршне исправе донете применом неуставног прописа, усвојеном на седници Грађанског одељења овог суда од 02.04.2013. године, чија је примена у овом случају могућа по аналогији (стечај је по својој природи институт колективног намирења поверилаца генералним извршењем на имовини стечајног дужника), ако извршна исправа гласи на новчани износ у коме је главници приписана доспела камата обрачуната конформном методом по закону који је у том делу проглашен неуставним, суд ће по службеној дужности, извршити разграничење и нови обрачун камате извршити тако што ће до 03.03.2001. године применити конформни метод, а од тада до 17.05.2011. године метод простог интересног рачуна, а од тада па надаље по одредбама члана 2. и 3. Закона о висини стопе затезне камате.

Дакле, обрачун камате конформном методом представља обрачун камате на камату, а што је супротно начелу забране анатоцизма, садржаном у одредби члана 279. став 1. Закона о облигационим односима – ЗОО („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85, 45/89 – УСЈ и 57/89, „Службени лист СРЈ“ број 31/93 и „Службени гласник Републике Србије“ број 18/20) и суштини законске затезне камате која се од претпостављене штете претвара у новчану казну, чија висина знатно премашује претрпљену стварну штету, што није дозвољено.

Одредбе о затезној камати су императивне природе, што значи да се код принудне наплате по службеној дужности примењује каматна стопа прописана Законом за цео период у коме се камата обрачунава. У ситуацији када је главници приписана затезна камата, а није утврђено по којој методи је извршен обрачун исте, неопходно је утврдити

да ли је у конкретном случају обрачун законске затезне камате извршен применом конформне методе или применом пропорционалне методе (прост интересни рачун). Уколико је главници приписана затезна камата обрачуната по методи која је проглашена неуставном, неопходно је по службеној дужности извршити разграничење и поновно обрачунати камату применом методе простог интересног рачуна, и то за период од дана доспелости утврђених потраживања до дана отварања поступка стечаја.

Како због погрешне примене материјалног права није цењена правилност обрачуна висине тражене камате на износ главног дуга, то је у конкретној ситуацији чињенично стање остало непотпуно утврђено.

У спору за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у зависности од висине постављеног тужбеног захтева могу бити примењена како правила поступка у споровима мале вредности, тако и правила општег парничног поступка.

У поновном поступку првостепени суд ће поступити по изнетим примедбама овог суда, након чега ће правилном применом материјалног права донети правилну и закониту одлуку.

Како је укинута одлука о камати и предмет враћен на поновно суђење првостепеном суду, то је укинута и одлука о трошковима парничног поступка, с обзиром на то да ће се о трошковима поступка поводом ревизије заједно са осталим трошковима одлучити у коначној одлуци.

Из изнетих разлога, Врховни суд је на основу одредбе члана 404, 416. став 2. и 163. став 4. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија,
Драгана Маринковић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**